

13 dec 2012 -01:21

Bijwerkingen kankerbehandeling: noodzakelijk kwaad of te vermijden?

In zijn tweede rapport over ondersteunende zorg voor kankerpatiënten onderzocht het Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg (KCE) hoe bijwerkingen van kankerbehandeling kunnen worden voorkomen en behandeld. Heel wat courante praktijken worden niet ondersteund door sterke wetenschappelijke 'evidence', en in het algemeen bestaan er weinige, betrouwbare studies. Dit komt omdat er meer geïnvesteerd wordt in het vinden van nieuwe kankerbehandelingen, dan in het voorkomen of behandelen van de nevenwerkingen. Het KCE pleit voor meer onderzoek en voor het geven van duidelijke informatie aan de patiënt voor en tijdens de behandeling.

Mensen bij wie een kwaadaardig gezwel wordt gevonden voelen zich in het begin vaak niet ziek of hebben weinig of geen last. Maar wanneer bestraling of chemotherapie wordt gestart kunnen ze door de onaangename bijwerkingen ervan volledig van de kaart zijn. Naast het bekende haarverlies kunnen ze ook te kampen hebben met aften in de mond, huidproblemen, misselijkheid, zenuwproblemen (tintelingen en een voos gevoel in handen en voeten), een verhoogd risico op infecties, enz. Het gaat vaak om ernstige, soms zelfs levensbedreigende complicaties, die de levenskwaliteit behoorlijk kunnen aantasten.

Voor een aantal van deze bijwerkingen hadden zorgverleners tot nu toe vaak geen goed beeld van wat werkt om ze tegen te gaan. Het KCE focuste op deze laatste, en bekeek de doeltreffendheid van een aantal preventieve maatregelen en behandelingen in de wetenschappelijke literatuur. Vervolgens formuleerde het aanbevelingen voor zorgverleners die betrokken zijn bij de ondersteunende zorg van kankerpatiënten, zoals oncologen, radiotherapeuten, chirurgen, huisartsen, enz.

Veel praktijken niet wetenschappelijk onderbouwd

Heel wat courante praktijken om bijwerkingen te voorkomen of behandelen blijken niet ondersteund te worden door sterke wetenschappelijke 'evidence'. Zo is er geen bewijs dat voetbaden na chemotherapie en huidcrèmes na bestraling huidproblemen kunnen voorkomen of behandelen. Daarnaast worden o.a. sommige mondspoelingen met een actief geneesmiddel tegen mondschimmels en -aften, calcium -en magnesiuminfusen bij zenuwproblemen en het gebruik van medische cannabis tegen braken niet aanbevolen.

Ijsblokjes, antibiotica, Imodium™ en geneesmiddelen om misselijkheid te voorkomen helpen

Er werd voldoende sterk bewijs gevonden dat ernstige infecties met antibiotica worden voorkomen en behandeld bij geselecteerde patiënten, en dit best buiten of zo kort mogelijk in het ziekenhuis. Loperamide, beter bekend onder de merknaam Imodium™, helpt bij diarree ten gevolge van chemo- of radiotherapie, en er zijn goede studies die dit gebruik staven. Dat geldt ook voor de geneesmiddelen die momenteel oraal en via infuus worden toegediend om misselijkheid te voorkomen. Ijsblokjes in de mond worden sterk aanbevolen om aften te vermijden.

Meer onderzoek graag

De wetenschappelijke studies zijn schaars, moeilijk te vinden en niet altijd van goede kwaliteit. Het is

enigszins begrijpelijk dat onderzoekers en de industrie veel investeren in het vinden en testen van nieuwe kankermedicijnen. Toch zou er meer aandacht moeten worden besteed aan de onaangename bijwerkingen van deze behandelingen, ook nadat het geneesmiddel op de markt werd gebracht, zodat ook de levenskwaliteit kan verbeteren.

Duidelijke en volledige informatie voor en tijdens de behandeling

Voordat ze hun toestemming geven zouden de patiënten duidelijk en volledig moeten worden geïnformeerd over de mogelijke bijwerkingen, de alternatieven en de financiële gevolgen van een voorgestelde therapie. Ook tijdens de behandeling moeten ze gemakkelijk informatie kunnen vinden en krijgen over preventieve maatregelen en ondersteuning.

Reeks rapporten over ondersteunende zorg voor kankerpatiënten

Dit rapport is het tweede rapport over ondersteunende zorg voor kankerpatiënten. Het vorige (KCE-rapport 185) bekeek het nut van oefentherapie tijdens de behandeling. In de twee volgende rapporten worden de psychologische ondersteuning en de behandeling van kankerpijn bestudeerd.

Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg
Administratief Centrum Kruidtuin, Doorbuilding (10e verdieping)
Kruidtuinlaan 55
1000 Brussel
België
+32 2 287 33 88
<http://kce.fgov.be>

Gudrun Briat
Wetenschappelijke communicatie
+32 475 274 115
press@kce.fgov.be